

EN BERETNING OM MENN OG MOT

Inspirert av sprudlevann og 100-års markering, bestemte vi oss for for en miniekspedisjon i

Amundsens navn. 12 mil, fire dager i vårløsninga på Svalbard. Lett. Trodde vi.

Av **Sebastien Barrault & Hallvar Gisnås**

DEL I - PLANEN
De siste hundene er festet til trekklinen. Modig i front og resten av kompanjongene hans kan knapt vente med å sette potene på snøen igjen. Våren kom raskt til Svalbard i juni i år, og det å komme seg opp i høyden på isbreene er sesongens siste mulighet for hundekjøring. Men å reise store avstander så sent på sesongen kan være utfordrende. Den nærmeste kjørbare breen er Kongsvegen, en tidevannsbre som velter seg dramatisk ut i Kongsfjorden, 15 km øst for Ny-Ålesund.

Linene er stramme, hundene har potene på startblokkene. Alt utstyret er stablet på plattformen til den lille elektriske bilen. Vi trenger bare å slippe håndbrekket for å bli trukket mot eventyret. Seks av de fjorten hundene fra Ny-Ålesund Øl- og Hundeklubb øker tempoet når de nærmer seg kaien, og når de ser båtene skjønner de kanskje at sesongen likevel ikke er slutt?

Med sin beliggenhet på vestkysten av Spitsbergen på 79 grader nord er Ny-Ålesund verdens nordligste sivile bosetningen, og i dag helt og holdent

dedikert til polarforskning. Det bor 35 personer her vinterstid, men på sommeren kan det være opp til 150 personer i «byen». Men det har ikke alltid vært sånn. Opprinnelig ble Ny-Ålesund reist for å utvinne kull, men etter en alvorlig ulykke i 1962 – som skulle få navnet Kings Bay ulykken – ble gruvene stengt og dermed ble det satt punktum for gruveaktiviteten i området.

Den framskutte beliggenheten langt mot nord tiltrakk seg mange oppdagelsesreisende i forrige århundre, som hadde variende grad

av suksess i det å nå Nordpolen. En av dem bodde i denne arktiske landsbyen et par måned i løpet av 1920-årene. Hans navn var Roald Amundsen.

For å feire den historiske ekspedisjonen da Amundsen og hans kamerater plantet flagget på Sydpolen for aller første gang for 100 år siden, har villaen som han bodde i blitt rehabilitert. Under feiringen av jubileet i slutten av mai i år, ble et par glass champagne utgangspunktet for en ny ekspedisjon. Jeg – Sebastien Barrault, den skjeggete sveitsiske stasjonslederen for den fransk-tyske

forskningsstasjonen – kikker rundt på veggmaleriene i den nyrestaurerte villaen, som viser glimt fra Amundsens ekspedisjoner.

– Dette skulle vi også klart, ikke sant?

– Lætt!, svarer trønderen ved siden av, oppmuntret av boblene.

Hallvar Gisnås er ansatt i et selskap som eier og drifter infrastrukturen i Ny-Ålesund. Han ankom Svalbard året før, og er for fersking å regne sammenlignet med mine mange år på Svalbard. Han har ikke engang skjegg.

Amundsen-villaen skulle være vårt utgangspunkt. Vår Sydpol ble en liten forskningsstasjon sør for Ny-Ålesund som går under navnet Polskleiren, eller som vi liker å kalle den: Pol-skleiren. Hundene skulle være vårt transportmiddel – selvfølgelig. Og fordi vi var mer opptatt av at turen skulle bli en suksess framfor en autentisk historisk rekonstruksjon – vi hadde jo ikke noe spesielt ønske om å spise vår egne firbente venner – holdt vi avstanden beskjedent ved å dele Amundsens ferd med 100. Oppsummert ble det en fire-dagers tur, på totalt 120 km og med »

1. MOT HAVNA. 2. KLAR FOR TUR. 4- OG 2-BEINTE FORAN AMUNDSENS VILLA I PY-ÅLESUND. 3. PESTEN KLAR FOR Å LANDE. 4. HALLVAR OG SEBASTIEN. 5. DET SER GREIT POKUT DA VI STARTER. FOTO 1, 2, 3 OG 4: TOMASZ A. WACKO. FOTO 5: HALLVAR GISNÅS.

«STÅENDE ALENE PÅ STRANDEN NYTER VI ØYEBLIKKET. VI FØLER SVALBARD INTENST. LA OSS HA DET MORO!»

formidable 40 km på land. Vi humret godt av denne såkalte ekspedisjonen, men vi var likevel fornøyd med planen og det neste glasset champagne forseglet avtalen.

DEL 2 – PÅ LAND

Fjorden er ikke helt isfri i juni, og på denne tiden av døgnet er tidevannet på veg opp. Fjorden ser fredelig ut. Men sjansen for å bli sittende fast i drivisen ved brefronten er tilstede. «Jo nærmere brefronten, jo bedre» håper vi ettersom snøen nesten har forsvunnet fra strendene. Men vi må bare akseptere naturens krefter, og sjøisen pakker seg knusende rundt baugen på våre to båter.

Vi er fremdeles ganske langt fra

Kongsvegen. «Et par kilometer bare» nevner en av våre båtførere fornøyd. Et par kilometer for langt, tenker vi noe bekymret. Snø er det underlaget vi ønsker oss, og her er det ikke mye igjen.

Det er ingen mulighet for å komme seg lengre inn i fjorden, så vi legger til her. Våre år på Svalbard har lært oss å akseptere betingelsene naturen stiller, og ikke kjempe mot dem. Man må bare håndtere forholdene en møter best mulig. Hallvar mistenker at dette muligens var et sitat fra overlevelses-tv-serien «Mann mot Natur» ... Tja, kanskje. Vi synes i hvert fall det er riktig holdning å ha.

La oss improvisere herfra. Ellers må vi avslutte turen før den har star-

tet. Det er mye is rundt oss. Sikkerhet først. Våre båtførere og båter må komme seg tilbake uskadd. Foss, Tundra og Ullsokk kan ikke vente stort lenger med å få potene sine på på land. Fram, Modig og Slaps er imidlertid noe skeptisk til ideen om å bli våt, men hopper likevel i land i frykt for å bli etterlatt om bord.

Som om dette ikke er nok å holde styr på, kommer det plutselig et dypt og imponerende torden mot oss. Tolv spisse ører rettes mot den femti meter høye brefronten innerst i fjorden. Et stort isfjell har kalvet. Og mens sjøisen omslutter båtene må vi bare skynde oss. Ett lite minutt senere når en liten tsunami – skapt av den kalvende isen – oss. Det gjør båtførerne både kon-

sentrert og bekymret, og de kjemper for å holde båtene stabile mens de blir presset mot land av isen og bølgene. De drivende isflakene trykker på fra alle retninger, og dersom en fot blir fanget mellom en av båtene og et isflak som beveger seg med bølgene, kan den lett brette. Vi skynder oss med å få resten av hundene, pulken, sleden og annet utstyr i land før breene kalver igjen og skaper nye bølger. Det er vår og breene kalver ofte på denne tinden. En fantastisk, men innimellom farlig periode av året.

Fortsatt er det mye is og bølger, og våre hjelpere må returnere. Motorstøyen sviner sakte hen mens de tar seg utover fjorden igjen. Stillheten omslutter oss og åpner et vindu for å la tankene vandre. Denne turen kommer som en grand finale etter hundekjøring fra november til slutten av mai, gjennom fire måneder med polarnatt, seks uker med uvanlig hyppige stormer, regelmessig trening

og til slutt en vellykket deltakelse i årets utgave av Trappers Trail i Longyearbyen. Spannet fra Ny-Ålesund kom først i 5-spenn klassen.

Denne turen skulle ikke være lang og tøff. Jo da, vi hadde vår offisielle unnskyldning: Amundsens hyllest. Men vi visste at dette var sesongens siste mulighet til å kjøre hundene før vinterutstyret ble pakket bort. Stående alene på stranden nyter vi øyeblikket. Vi føler Svalbard intenst. La oss ha det moro!

DEL 3 – VÅTT, KØRT OG GODT

Og moro ble det, spesielt de første nitti minuttene. Hvordan pokker kan alt endre seg så fundamentalt fra den frydefulle avreisen til en tilsynelatende endeløs misere? To kilometer på 90 minutter. Kjøring fra snøfleck til snøfleck, kryssing av smeltevannselver, gli over steiner, bli sittende fast i snøen gjennomvåt, og periodevis strandet i gjørmene på strendene. Etter nær åtte

måneder med kjøring på snø er ikke dette favorittlekeplassen for de seks hundene, ei heller for sledemeier eller ski. Men vi har planlagt med suksess, og vi setter vår lit til det.

Føttene er våte, men det spiller ingen rolle: Pulk og slede er fulle av god mat og drikke, og vi har tenkt oss til en hytte ikke så langt unna opp i en fjellside, hvor den varme ovnen skal gjøre alt godt igjen.

Men vi kommer aldri til å nå hytta.

Endelig, sledemeier og ski knaser, og det er ingen tvil om vi omsider er på breisen. Det tynne snølaget nederst på Kongsvegen er akkurat tykt nok til å at hundenes poter ikke blir skadet. Snart starter et nytt spill.

Smeltevannkanalene innebærer alltid en gambling. Skal vi ta til høyre eller venstre for dem? Hvis valget er feil, kan en risikere å måtte returnere til utgangspunktet, da der ikke er ønskelig å måtte krysse dem når de blir for brede og dype. Så det å velge feil »

1.

2.

3.

4.

5.

1. ПЕДКЈЌРЅГ И МОРЕНЕ. 2. ВАР; РЕПЕНДЕ ВАПН ОГ СЛУШ. 3. ЕТТЕР ФЛЕРЕ ТИМЕР Ј WHITE-OUT КАН ВИ ЕНДЛИГ КОСЕ ОСС МЕД УТСИКТ МОТ НОРНБЭК-БУКТА. 4. ЕН ДАГ И ЈУНИ. 5. УЛЛОСК НАР ОППСЫП МЕД ВАПНКЌИПЕН. ФОТО 1, 2 ОГ 4: СЕБАСТИЕН БАРРАУЛТ. ФОТО 3 ОГ 5: ХАЛЛВАР ГИСНЌС

side vil ikke bare bli betalt med ekstra timer med kjøring, men også med et tap av motivasjon for våre forvirrede «pelstryner». Og Svalbardkartene som i fineste målestokk er 1:100 000 er heller ikke alltid like nyttig som man ønsker. Våre veivalg viser seg imidlertid å være fordelaktige i dag, men en avgjørelse senere på dagen skal ta fra oss muligheten til å sove varm og tørt.

DEL 4 – FØRSTE CAMP

Det er ikke første gang vi reiser på disse breene. De representerer selvfølgelig noen farer, men de er stort sett ganske trygge så lenge vi holder oss til den riktige ruten. Vi har kjørt på dem gjennom polarnatten, i storm, i white-out, gjennom hele vinteren, men vi hadde ingen anelse hvordan de ser ut uten snø.

Romantiske bøker maler ofte et bilde av hundeneses som et troverdig verktøy som kan være alle slags

farer, inkludert utrygge snøbroer. Vi spekulerer imidlertid ikke i dette, og tar heller grunnleggende forhåndsregler. Vi har fortsatt 38 km å kjøre til vår «Sydpol», og 98 prosent av den resterende ruten er på sprekkutsatte breer.

Et team på fem Aaskan huskyer trekker den tunge sleden. Hallvar på ski trekker sin pulk med god hjelp av en 40-kilos malamute. Mens vi klatrer fra havnivå opp til 350 moh, begynner vi å se frem til første camp. Jensebu er en liten hytte, ca 5,5 kvadratmeter stor, opprinnelig plassert i fjellsiden like over Kongsvegen. Noen tiår senere er hytta ca 50 høydemeter over breen. Isbreene trekker seg tilbake, et unektelig faktum. Og i denne sammenhengen medfører det problemer for oss. Hytta er et fristende mål, med den kraftige snøsmeltingen åpenbarer en bratt og steinete fjellside som vi ikke våger å forsere. Hytta er ikke innen rekkevidde, og det blir ikke tak over

hodet i kveld. Lavvuen vi tok med vil måtte gjøre nytten. Varm kaffe og kald gin erstatter den varme ovnen. Vi sitter på reinsdyrskinn. Det er en flott kveld.

Vi våkner opp den andre dagen da teltet begynner å riste kraftig i vinden. Siden det er juni hadde vi håpet på en tur i sol og varme. Det blir definitivt ikke tilfellet i dag. Vi ser tegn til skikkelig uvær, bare litt vind. Vi har lært å vise respekt for været, og vet at alt kan forandres på en time.

Været kan være uforutsigbart, men frokosten vår er ikke det. Det er ingen grunn til å endre den lokale vanen: Det er fredag, og vi gomler i oss egg og bacon og skyller det hele ned med kokekaffe. Hundene får sitt morgenmåltid. Etter en kort rådslagning, er leiren pakket tilbake i slede og pulk.

Dagens etappe er 12 km lang. Ikke så langt for vi har lenge ønsket å slå leir på toppen av Aavatsmarkbreen. Utsikten her vil være nydelige,

«JEG SETTER MEG PÅ KNE OG PED PÅ MODIGS NIVÅ FOR Å VIRKELIG TA INN OVER MEG HVORDAN EN HUNDS PERSPEKTIV EGENTLIG ER»

omgitt av flere breer og en myriade fjelltopper. Den grå himmelen viser små tegn til håp når solen så vidt trenger seg gjennom skylaget. Og kort tid etter avreise innser jeg snart vi har gjort den største feilen under hele turen. Jeg snur meg og kikker tilbake for å sjekke at ingenting er glemt igjen. Øynene mine finner omsider hytta langt oppe i fjellsiden, og jeg ser samtidig en liten kløft som fortsatt er full av snø og som leder helt opp til hytta. Jeg kan bare angre på at vi stoppet for tidlig i går kveld. Jeg holder denne observasjonen for meg selv for ikke å bry Hallvar unødig. Han ser ut til å være altfor opptatt med å holde seg oppreist på skiene bak Foss som drar alt han kan. Det er best slik.

DEL 5 – WHITE OUT

Modig, min lederhund, har vist relativt gode lederferdigheter – inntil nå. Som hundeeier er god oppførsel fra ens hunder noe en kan være stolt av. Men dette er ikke tilfelle nå. Modig begynner å bli forvirret, og leder teamet og Hallvar bak meg i sikksakk. Irritert legger jeg ankeret i snøen og går langs teamet. Jeg skulle ønske jeg kunne forklare ham den riktige retningen. Jeg setter meg på kne og ned på Modigs nivå for å virkelig ta inn over meg hvordan en hunds perspektiv egentlig er. Hvis jeg hadde vært en hund jeg ville vært like forvirret som ham, om ikke mer. Det er hvitt over det hele, og ingen referansepunkt. Breene er store og monotone. Jeg står

opp, og klapper hodet hans for å vise at min frustrasjon ikke er berettiget, og går tilbake til sleden.

Jeg tar på skiene mine, og går foran teamet, med gps-en i hånden. Jeg er overbevist om at dette ville være en vellykket strategi, men jeg kan ikke matche hastigheten til teamet mitt. Sleden er ikke tung nok til å holde dem bak, og de elsker å jage, en egenskap jeg setter pris på under andre omstendigheter.

Til slutt kan jeg gi opp da Hallvar på ski sammen med Foss tilbyr seg å ta ledelsen og lage spor. Nå kan jeg bare slappe av på sleden min, og bremse den nok til å holde hundespennet i god avstand til duoen som trækker seg avgårde foran. Og så vet »

1.

2.

3.

4.

5.

1. VI FÅR BESØK, TID FOR Å FEIRE SESONGSLUTT MED VENNER FRA PY-ÅLESUND. 2. SOLKREM TIL ALLE. 3. SEBASTIEN OG HUNDENE FØLGER PÅ. 4. HVORFOR Å BRUKE GPS NÅR VI HAR TUNDRÅ? 15. I MÅL! FOTO 1, 3, 4 OG 5: SEBASTIEN BARRAULT. FOTO 2: HALLVAR GISNÅS.

«RETUR SER IKKE UT TIL Å HA STREIFET HUNDENES TANKER SÅ LANGT VI KAN BEDØMME. OG IKKE VÅRE HELLER, EGENTLIG»

jeg hva Modig og jeg må trene på til neste sesong.

Det er tid for en kopp kaffe. Vanligvis er juni en fantastisk måned å nyte «vinteren» på, uten at en opplever det kaldeste været. Men denne gangen blir det annerledes. Himmelen blir mørk og temperaturen synker. Vinden hjelper ikke, og nå begynner det å snø. Vi sier farvel til dagens plan.

Vi befinner oss plutselig midt i vinteren. Vi holder oss i bevegelse, ikke raskt, men stadig i bevegelse. Det er den eneste måten å holde seg varm på, og for å ikke finne en dårlig unnskyldning for å returnere tilbake langs sporene våre. De er allerede blåst bort uansett. Retur ser ikke ut til å ha streifet hundenes tanker så langt

vi kan bedømme. Og ikke våre heller, egentlig. Men vi skulle gjerne sett at det varme juniværet hadde blitt en del av turen.

Til tross for været er det fortsatt morsomt. Hundene viser ingen tegn til tretthet, og vi vil også bare fortsette. Og det gjør vi. Vi hopper over andre camp, det praktfulle landskapet glimrer uansett med sitt fravær i tåka og vi fortsetter nedover breen på den andre siden av toppunktet. Gjennom tåke og snøflak, blir Hornbækkbukta synlig etter flere timer i white-out. Vårt mål er i ferd med å bli nådd, og den kramme snøen bærer overraskende godt da vi forlater tidevannsbreen og når Kaffiøyra.

DEL 6 - POLHEIM

Landskapet er øde, men vi er ikke alene. Mange dyr setter spor i snøen. Hornbækkbukta er fortsatt litt dekket av is, og dette er en mulighet for mange arter til å finne mat og hvile, og det er siste sjanse for isbjørnen å jakte sel før den lange sommerfasten.

Vi er årvåkne gjennom morenen. Fotavtrykkene er vanskelig å tolke da den raske snøsmeltingen gjør sporene utydelige i løpet av timer. Er vi overvåket av kongen av Arktis, eller bare omgitt av reinsdyr som er fornøyde med tilgangen til ferskt beite? Vi jobber videre med råtten snø, rennende elver, slitne hunder og å finne veien til vår pol.

Det er at sent på kvelden, men vi kjemper ikke mot klokka. Det har

allerede vært midnattssol i mange uker. Men de siste kilometerne er lange. Det har vært en lang dag på en usynlig sti, og vi føler dagens etappe i kropp og sjel. Omsider når vi Polskleiren. Hundene legger seg rett ned i snøen. Vi gir dem en godbit. Dett var dett for denne sesongen. Dere gjorde en fantastisk jobb!

Juni tok oss på senga med vind og snø. Vi hadde forventet sol og medvind hele veien, men vinteren gjorde en siste visitt for sesongen. Veden brenner i ovnen og hytta blir varmere. Utenfor ligger hundene føret og fornøyde. De nyter hvilen, og venter bare på en ny sesong. Over Prins Karls Forland tvinger midnattssolen seg allerede gjen-

nom skyene. Det føles bra. Kanskje bedre enn noensinne! I morgen vil det være en hviledag, solkrem for alle og litt kosekjøring langs stranden.

Flere båter er på vei, og vi har planlagt en skikkelig grillfest for å dele vårt «Polheim» med gode venner og hjelpere. Deretter skal seletøyet legges på hylla inntil neste vinter. H

Nannestad + Dyreklinikk Gjerdrum + Dyreklinikk

Faglig kompetanse & god oppfølging

Veterinærene Stine Anett Dahlen, Svein Stueland og Camilla Larsen. Og veterinær Hanne Bjørndal (ikke på bildet)

Behandlingstilbud

- Tannbehandling
- Røntgen
- Poliklinikk / Allmennterapeutisk
- Fôrsalg
- Kirurgi
- Vaksinerings- & ID-merking
- Kurs & foredrag
- Ultralyd
- Laboratorium m/blodanalyser

Alle våre veterinærer er aktive med hunder til trening, jakt og trekk. Vi tilbyr spesiell tilrettelegging og gode priser til kunder med trekkhunder. Alle ansatte arbeider på begge klinikkene, og vi har til sammen åpent seks dager i uken både på dagtid og kveld.

Velkommen!